

Melkvee houden in Zuidoost-Azië is een hele uitdaging

Zuidoost-Azië is een groeimarkt voor zuivelproducten. Veel landen zijn sterk afhankelijk van import, maar proberen ook de lokale melkveehouderij te stimuleren. Wageningen UR Livestock Research heeft onderzoek gedaan naar de zuivelketens in Indonesië, Maleisië en Thailand. Verlaging van de kostprijs, verbeteren van de melkwaliteit, verlagen van de transactiekosten in de keten zijn uitdagingen in deze landen.

Bram Wouters
Wageningen UR Livestock Research

W ie aan Zuidoost-Azië denkt, denkt niet direct aan melkveehouderij, maar eerder aan rijst, oliepalmen en rubber. Met uitzondering in de hoger gelegen gebieden is het klimaat (warm en vochtig) niet direct geschikt voor het houden van melkvee. In Zuidoost-Azië is weinig traditie wat betreft het houden van melkvee. Melkvee is de vorige eeuw geïntroduceerd door gastarbeiders uit India (Thailand, Maleisië) of zoals in Indonesië door de Nederlanders. De zuivelconsumptie per hoofd van de bevolking is in het algemeen laag, maar neemt net als in China momenteel toe. Economische groei en verstedelijking betekenen ook andere consumptiepatronen zoals het eten van meer dierlijke eiwitten. De lokale melkproductie is zuivelindustrie in Thailand en Maleisië. Indonesië maakt nog veel gebruik van geïmporteerde melkpoeder voor het maken van zuivelproducten.

Onderzoek

Op verzoek van het Nederlandse ministerie van LNV doet Wageningen UR onderzoek naar en geeft ondersteuning aan de ontwikkeling van de lokale zuivelketens in Thailand, Maleisië en Indonesië. Aanleiding was de vernieuwde belangstelling (overheid, private sector) in deze landen voor het ontwikkelen van de lokale melkveehouderij. Het Nederlandse bedrijfsleven is daar ook nauw bij betrokken. Zo heeft FrieslandCampina door haar dochterondernemingen een sterke marktpositie in deze regio.

Ontwikkeling lokale melkveehouderij

In Thailand, Indonesië en Maleisië waren tussen de jaren zestig en negentig van de vorige eeuw

verscheidende programma's voor de ontwikkeling van de melkveehouderij. Die programma's waren sterk aangestuurd door overheden (diensten, import vee, opzetten van ki, voorlichting, coöperaties) en donoren en veelal gericht op het houden van melkvee op kleine bedrijven. Er vond import plaats van verbeterd melkvee en allerlei diensten (melkcollectie, training, voorlichting, ki) werden georganiseerd. In Thailand is HF-vee geïmporteerd en gekruist met lokaal vee. Indonesië importeerde ook veel HF-dieren vanuit Australië en in Maleisië zijn veel kruisingen van Sahiwal-Friesian geïmporteerd. In de periode 1990-2005 toonden de overheden minder belangstelling voor de melkveehouderij. De lage melkpoederprijzen op de wereldmarkt en als gevolg daarvan ook lage lokale melkproductie en de verminderde overheidssteun leidden tot weinig nieuwe investeringen en ontwikkeling. De hoge melkpoederprijzen op de wereldmarkt in 2007/2008 brachten daarin verandering: hogere melkprijzen, maar ook meer aandacht van overheid en zuivelindustrie voor de ontwikkeling van de lokale melkveehouderij. Tabel 1 geeft een overzicht van enkele kengetallen van de zuivelsectoren in Thailand, Indonesië en Maleisië. De lokale melkproductie in Thailand is het grootst, gevolgd door die van Indonesië, terwijl die in Maleisië gering is.

Structuur van de melkveehouderij

In Indonesië is de melkveehouderij erg kleinschalig (gemiddelde bedrijfsgrootte drie melkkoeien). In Thailand en Maleisië is die groter. Gebrek aan voldoende land voor voerproductie is een probleem in alle landen. In Thailand is de veestapel per bedrijf in de loop der jaren toegenomen, maar het areaal voor voerproductie is

nauwelijks meegegroeid. Sommige bedrijven zijn landloos. In Maleisië zijn de meeste melkveehouders van Indische afkomst. Veel melkveehouders laten hun vee grazen in oliepalm- en rubberplantages, maar dat wordt hen steeds moeilijker gemaakt (vrees voor schade aan jonge aanplant). Melkvee-houders hebben geen of slecht toegang tot land. De overheid stimuleert en ondersteunt de vorming van grote melkveebedrijven. In Indonesië komt melkvee vooral voor op kleine bedrijven in de hoger gelegen gebieden van Java. Land voor voerproductie is een beperkende factor.

Melkcollectie en melkwaliteit

De vele kleine bedrijven betekende ook de vorming van melkcollectiecentra als tussenstap tussen melkveehouder en zuivelindustrie. De melkveeouders leveren de melk aan op verzamelpunten. Deze melk wordt daarna vervoerd en gekoeld op de melkcollectiecentra voordat ze naar de zuivelfabriek wordt getransporteerd. Dat betekent veel tussenstappen voordat de melk de fabriek bereikt. Door de relatief kleine hoeveelheden, vele tussenstappen, het warme klimaat, gebrek aan hygiëne en het veel voorkomen van mastitis is de melkwaliteit matig tot slecht vergeleken met EU-normen. In Maleisië beheert de overheid de melkcollectiecentra en zorgt voor voorlichting en diergezondheid. In Indonesië is de melkcollectie in handen van boerencoöperaties. Dit is ook in Thailand het geval, hoewel daar ook melkcollectiecentra in private handen zijn. De coöperaties zorgen niet alleen voor de melkcollectie, maar leveren ook krediet en diensten, zoals ki, veevoer en hebben soms ook veeartsen in dienst.

Marktbescherming en melkprijzen

Het overheidsbeleid verschilt sterk per land. In Thailand is het verkrijgen van importvergunningen voor melkpoeder gekoppeld aan het verwerken van lokale melk. Lokaal geproduceerde melk

VOER PROBLEMATISCH

Gebrek aan voldoende land voor voerproductie is een probleem in Thailand, Indonesië en Maleisië.

Foto: Wageningen UR Livestock Research

wordt vooral gebruikt voor schoolmelk. Daarmee is de afzetmarkt voor lokale melk min of meer gegarandeerd. Melkprijzen worden vastgesteld in overleg tussen zuivelindustrie, coöperaties en overheid. Door het afsluiten van vrijhandelsovereenkomsten met onder andere Nieuw-Zeeland zal de lokale productie meer moeten concurreren met import. In Indonesië geniet de lokale zuivelsector nauwelijks marktbescherming en krijgen melkveeouders weinig ondersteuning van de overheid. In het overleg tussen de zuivelindustrie en melkcoöperaties worden de melkprijzen vastgesteld. In Maleisië speelt de overheid nog een grote rol in de zuivelketen. De overheid beheert de melkcollectiecentra en zorgt via deze centra voor diergezondheid, ki en voorlichting. De overheid stelt ook min of meer eenzijdig de melkprijs vast. Melkprijzen lopen sterk uiteen (zie Tabel 1), meer marktbescherming betekent ook hogere melkprijzen.

Veel krachtvoer in rantsoen

Gebrek aan land en hoge veebezettingen leiden tot rantsoenen met beperkt ruwvoer en relatief veel krachtvoer. In Thailand wordt vooral in de droge tijd veel rijststro gevoerd, aangevuld met

krachtvoer en kleine hoeveelheden kuilvoer van cassavebladeren enzovoorts. Aankoop van voer in combinatie met een matige bedrijfsvoering leidt tot hoge voerkosten. Ook in Indonesië en Maleisië vormt voldoende ruwvoer van goede kwaliteit een probleem.

Grote uitdaging

Het verbeteren van de efficiency in de zuivelketen (melkcollectie), van de melkwaliteit en van de bedrijfsvoering (veevoeding, dierziektepreventie, vruchtbaarheid, jongvee-opfok, ruwvoervoorziening) zijn de grootste uitdagingen voor de zuivelsectoren in Thailand, Indonesië en Maleisië.

EFFICIENCY VERBETERING

Het verbeteren van de efficiency in de zuivelketen (melkcollectie) en van de melkwaliteit zijn grote uitdagingen.

Foto: Wageningen UR Livestock Research

Tabel 1

Enkele kengetallen van de zuivel sectoren in Thailand, Indonesië en Maleisië

	Thailand	Indonesië	Maleisië
Melkproductie (miljoen liter/jaar, 2008)	760	570	60
Melkveeouders	ca. 19.000	ca. 129.000	ca. 500
Gemiddeld aantal melkkoeien per bedrijf	26	3	46
Melkproductie per koe per lactatie	ca. 2.000	ca. 1.400	ca. 2.000
Melkprijs in eurocent/kg (dec. 2008)	35	18	38
Zelfvoorzieningsgraad	40%	30%	5%